

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Platjoslas savienojamības veicināšana Eiropā”

(2018/C 247/02)

Ziņotājs: Mart Vörkelaev (EE/ALDE), Rae pašvaldības mērs**IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ**

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

Vispārīgas piezīmes

1. norāda, ka saskaņā ar Pasaules bankas datiem ⁽¹⁾ digitālās tehnoloģijas straujā attīstība ir būtiski mainījusi pasaules sabiedrību un internets ir kļuvis par dzīvē svarīgu infrastruktūru, kas mazina informācijas apmaiņas izmaksas un nes sev līdzi inovāciju, kas savukārt sekmē cilvēku, uzņēmumu un valdību plašāku savienojamību;
2. atzinīgi vērtē platjoslas platformas un Eiropas Komisijas kopīgi paveikto darbu ar mērķi panākt Eiropā ciešāku sadarbību, digitālās savienojamības labāku regulējumu, ieviešanu un, protams, finansēšanu;
3. ir informēta par to, ka standarta fiksētā platjoslas pieslēguma pārklājums un pieejamība ES mājsaimniecībās 2015. gadā sasniedza 97 %, vidējais lietošanas apmērs bija 72 %, savukārt uz bezvadu tehnoloģiju balstīto pakalpojumu apjoms ir vēl lielāks. Tomēr pilsētu un lauku teritorijās fiksētā platjoslas pieslēguma pieejamība un cena dalībvalstīs ir atšķirīga;
4. atgādina, ka 7. kohēzijas ziņojumā norādīts: kaut arī visām mājsaimniecībām Eiropas Savienībā ir pieejami platjoslas pamatpakalpojumi, ir vajadzīgi lielāki ieguldījumi, jo nākamās paaudzes piekļuves tīkls, kas ir daudz ātrāks, ir pieejams 90 % pilsētu iedzīvotāju, bet tikai 40 % lauku teritoriju iedzīvotāju;
5. norāda, ka lēns internets un nepietiekamā interneta izplatība lauku reģionos, kā arī īpašas problēmas mazapdzīvotos un tālākajos reģionos var kavēt 2020.–2025. gadam izvirzīto tālejošo un svarīgo ES mērķu sasniegšanu. Eiropas Komisija lēš, ka šo mērķu sasniegšana nodrošinātu Eiropas Savienībai 146,5 miljardus EUR gadā, turklāt varētu arī radīt līdz pat 2,4 miljoniem jaunu darbvietu;
6. piekrīt G20 viedoklim ⁽²⁾, ka digitālās plaiss novēršanas galamērķis ir nodrošināt ikvienam pilsonim vienlīdzīgas iespējas izmantot digitālo attīstību, no kuras gūtais labums aptver lielāku efektivitāti, labāku sociālo un ekonomisko iekļautību, plašākas iespējas iesaistīties jaunajā ekonomikā. Digitālā plaiss ir divpusēja: ātrgaitas platjoslas savienojamības pieejamība, kā arī iespēja un motivācija izmantot interneta pakalpojumus;
7. uzsver, ka tā sauktās “pēdējās jūdzes” problēmas atrisināšana ir svarīga visas ES attīstības perspektīvā un šajā nolūkā ir vajadzīgi elastīgi pasākumi;
8. atgādina, ka IKT infrastruktūrai un platjoslai apvienojumā ar spēju palielināšanu var būt nozīmīga loma lauku reģionu pārstrukturēšanā, reaģējot uz lejupslīdi, jo iedzīvotāju skaita samazināšanās un lauku reģionu marginalizācija ir pieaugoša problēma visā Eiropā;

⁽¹⁾ World Development Report 2016: Digital dividends.

⁽²⁾ “Digital infrastructure: overcoming the digital divide in emerging economies”, G-20 Insights, 2017. gada aprīlis.

Savienojamības problēmas un iespējamie risinājumi

9. uzskata, ka ir jāatrisina vairākas būtiskas problēmas, piemēram:

- ierobežota ļoti ātrdarbīga savienojamība ar fiksēto un mobilo infrastruktūru visā ES,
- risks, ka nav pietiekamu spēju tikt galā ar straujām tirgus un tehnoloģiskajām pārmaiņām, piemēram, lietu interneta (IoT) attīstību,
- pārmērīga regulējuma un saskaņotības trūkuma, tostarp valsts atbalsta noteikumu, radīts administratīvais slogs;

10. pauž bažas par savienojamības pieprasījumu atsevišķos reģionos, kas liecina, cik svarīga nozīme ir skolu programmām un pieaugušo e-mācību programmām. Platjoslas savienojamības gadījumā runa nav tikai par naudu, bet svarīgs ir arī infrastruktūras izveides un izmantošanas pieprasījums. Ātrdarbīgs platjoslas pieslēgums ir vajadzīgs jebkurai publiskajai iestādei, skolai un izglītības iestādei;

11. norāda, ka dažās valstīs un reģionos problēmu var radīt ierobežotās tehniskās zināšanas un informācijas trūkums par platjoslas infrastruktūras finansēšanas iespējām, kā arī par paraugprakses piemēriem;

12. atzinīgi vērtē platjoslas kompetences biroju (*Broadband Competence Offices*) izveidi, kā arī Eiropas Komisijas ģenerāldirektorātu sadarbību kopējā mērķa sasniegšanā. Tas būtu jāņem vērā arī nākamajā ES budžetā;

13. uzskata, ka visās dalībvalstīs ir jāizveido kompetences centri, kas darbotos vienotā sadarbības tīklā, un ka reģionālās un vietējās pašvaldības ir jāinformē par šādiem centriem, pirms tās pievēršas problēmu risināšanai, jo tad tās varētu iepriekš apspriesties un censties rast labākos risinājumus, kuros ņemtas vērā attiecīgās valsts un reģiona īpatnības;

14. pauž gandarījumu, ka piecu punktu palīgīdzeklis (*5 point toolkit*) sekmēs progresu ceļā uz efektīvāku platjoslas tīklu ES lauku reģionos;

15. uzmanīgi sekos līdzi, kā Korkas 2.0 deklarācijā “Labāka dzīve lauku apvidos” ierosinātā jaunā “viedo ciematu” koncepcija izvērs savu potenciālu. Ar to paredzēts virzīt ieguldījumus uz IKT nozari nolūkā veicināt dzīves kvalitāti, nodrošināt piekļuvi sabiedriskajiem pakalpojumiem un infrastruktūrai, tajā pašā laikā ņemot vērā teritoriālos aspektus;

16. šajā saistībā atzinīgi vērtē pastiprināto uzmanību, kas pievērsta regulējuma samērīgumam un konkurencei par infrastruktūru, kas sekmētu ieguldījumus, kuri ir raksturīgi tīkla piekļuves noteikumiem, kā arī īpašo uzmanību uz tirgu balstītiem sadarbības risinājumiem, kas sekmē infrastruktūras izveidošanu vietējās pašvaldībās un reģionos, kur uzņēmējdarbības modeļi nav vienkārši. Ir svarīgi, lai noteikumi par piekļuvi palīdzētu mazināt digitālo plaisu ļoti augstas veiktspējas tīklu gadījumā un stiprināt teritoriālo kohēziju;

17. uzskata: lai nodrošinātu konkurenci gan fiksēto pakalpojumu tirgū, gan attiecībā uz 5G tīkliem, pakalpojumiem ir jābūt nodalītiem (angļu valodā “*unbundling*”) no tīkla, kā tas jau darīts enerģētikas nozarē. Piemēram, vairākās ES valstīs (Zviedrijā, Apvienotajā Karalistē u. c.) telekomunikāciju jomā pakalpojumi jau ir nodalīti no tīkla. Komiteja uzskata, ka optiskās šķiedras kabeļu tīkliem vajadzētu būt iekļautiem tīkla uzņēmumos, kuru uzņēmējdarbības modeļi paredzēti, ka visi pakalpojumu sniedzēji ar vienādiem nosacījumiem var izmantot šos tīklus. Tādējādi tirgū varētu darboties ļoti daudzi pakalpojumu sniedzēji, patērētāji varētu izvēlēties cenas un kvalitātes ziņā sev piemērotāko pakalpojumu un tīktu nodrošināta nozares attīstība ilgtermiņā;

18. uzskata, ka šādā gadījumā visiem būs vienlīdzīgas iespējas 5G tīklu izvēršanā un neviens vairs nebūs atkarīgs no dominējošā telekomunikāciju uzņēmuma pamatinfrastruktūras. Tādēļ Eiropas Savienībai būtu jāatbalsta tieši atvērto tīklu veidošana un jāmudina uz to arī dalībvalstis ar mērķi panākt, ka visi jaunie un pašreizējie optiskās šķiedras kabeļu tīkli ir neatkarīgi no operatoriem;

19. uzsver, ka tirgus izpētē un digitalizācijas jomā atpalikušo reģionu apzināšanā svarīga nozīme ir detalizētākiem ģeogrāfiskiem apsekojumiem par pašreizējo infrastruktūru un turpmākajām pozīcijām. Tā kā minētie reģioni, šķiet, atrodas mazapdzīvotās un attīstības ziņā atpalikušās teritorijās, šo reģionu pienācīga identificēšana palielinās publiskā finansējuma efektivitāti;
20. uzsver nepieciešamību radīt dalībvalstīs likumīgas iespējas platjoslas tīkla izvēršanai pēc iespējas elastīgāk izmantot esošo infrastruktūru (elektroenerģijas tīklus, elektrības stubus utt.), tādējādi ietaupot jaunas platjoslas infrastruktūras izveidei nepieciešamo naudu un laiku;
21. uzsver, ka pašreizējā finansēšanas periodā no ESI fondu programmām platjoslas infrastruktūras izveidei piešķirti 14 miljardi EUR;
22. atbalsta platjoslas savienojamības veicināšanu, stiprinot kohēzijas politiku, lai cita starpā nodrošinātu, ka tā var risināt jautājumus saistībā ar visnopietnākajām tirgus nepilnībām ES lauku mazapdzīvotos apgabalos. Tas neliedz stiprināt finansēšanas instrumentus (piemēram, aizdevumu jomā) sadarbībā ar Eiropas Investīciju banku un citām attīstības bankām;
23. atbalsta lielākas nozīmes piešķiršanu Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentam (EISI) un Eiropas Stratēģisko investīciju fondam (ESIF) finansēšanas instrumentu un finansējuma apvienošanas mehānismu (kombinējot dotācijas ar finanšu instrumentiem) finansēšanā, lai risinātu mērenākas tirgus nepilnības, piemēram, pašu kapitāla finansējuma trūkumu mazākiem projektiem komerciāli pievilcīgākos rajonos. Šādi papildu atbalsta pasākumi nodrošinātu augstas kvalitātes platjoslas pieslēgumu visos ES reģionos;
24. iesaka izmantot vienotu platjoslas platformu kā sadarbības līdzekli un iesaistīt platformas darbā arī Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorātu;
25. atbalsta ES programmu plašāku izmantošanu un jaunu publiskā un privātā sektora partnerības koncepciju izstrādi ieguldījumiem platjoslas savienojumos;
26. atkārtoti uzsver, ka reģionos, kuros lieli uzņēmumi nav ieinteresēti ieguldīt, bet mazajiem uzņēmumiem ir grūtības izpildīt prasības, ir jāizstrādā vienkāršāki modeļi, kas atvieglotu ieguldījumus mazajiem uzņēmumiem un tie varētu piedāvāt risinājumus šajos reģionos, kur ir neliels piedāvājums, vai arī platjoslas savienojumu izvēršanas projekti būtu jāatzīst par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem ⁽³⁾;
27. šajā saistībā atgādina, ka ir svarīgi vienkāršot procedūras, jo tehnoloģijas attīstība ir daudz straujāka nekā tās ieviešana;
28. uzskata, ka reāli funkcionējoša platjoslas savienojamības attīstības plāna izstrādes nolūkā ir jāpanāk vienošanās starp telekomunikāciju uzņēmumiem, valsti, vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kas nodrošinātu, ka tiek ņemtas vērā visas valsts, pilsētu un reģionu intereses. Valstīs, kur šāda vienošanās ir panākta (Zviedrija, Apvienotā Karaliste u. c.) platjoslas savienojumi jau ir labāk attīstīti. Ja šāda vienošanās nav panākta, pastāv risks, ka platjoslas savienojumi ārpus attīstītajiem reģioniem arī turpmāk nebūs pietiekami izvērsti;
29. vēlas uzsvērt Eiropas Investīciju bankas lielisko iniciatīvu izveidot platjoslas fondu un aicina to nekavējoties īstenot, un cer, ka tas palīdzēs prioritāri finansēt mazos projektus un tā saukto "balto plankumu" likvidēšanu;
30. atgādina par Komitejas ieteikumiem Augsta līmeņa darba grupai par vienkāršošanu pēc 2020. gada, kuros uzsvērtā nepieciešamība Eiropas strukturālo un investīciju fondu valsts atbalsta un publiskā iepirkuma noteikumus saskaņot ar noteikumiem, ko piemēro centralizēti pārvaldītām programmām. Komiteja atkārtoti aicina izvērtēt, vai ESI fondu

⁽³⁾ COR-2016-02880.

finansējuma kopsummu vai daļu no tā var atbrīvot no valsts atbalsta procedūru piemērošanas laikposmā pēc 2020. gada. Šajā sakarā Komiteja ar gandarījumu norāda, ka Augsta līmeņa darba grupa ir ņēmusi vērā tās ieteikumus par nepieciešamību ieviest vienotas definīcijas, kas ļautu salīdzināt un kombinēt fondu finansējumu⁽⁴⁾;

31. īpaši norāda: ņemot vērā platjoslas tīklu straujo attīstību, ES pamatnostādņēm attiecībā uz valsts atbalsta noteikumu piemērošanu vajadzētu būtu labāk saskaņotām ar dažādiem platjoslas savienojumu finansēšanai pieejamajiem ES līdzekļiem, un pauž bažas par noraidītu iepriekšējo paziņojumu skaitu, kas kavē vai pat apgrūtina ieguldījumu pilnīgu ieviešanu un kura dēļ šajos reģionos platjosla tiek ieviesta lēni;

32. kā minēts ieteikumos, kas iesniegti Augsta līmeņa darba grupai vienkāršošanas jautājumos, Komiteja ir gandarīta, ka tiek apsvērts arī diferencētas pieejas princips. Šāda pieeja varētu būtiski samazināt slogu un nodrošināt, ka tiek pienācīgi ņemtas vērā īstenošanas apstākļu īpatnības attiecīgajos reģionos, un tādējādi veicināt teritoriālu pieeju un stimulēt pielāgotus ieguldījumus platjoslā;

33. norāda: lai izveidotu gigabitu sabiedrību, maksimāli izmantotu digitālā vienotā tirgus iespējas un veicinātu tā attīstību katrā dalībvalstī, ir svarīgi pēc iespējas drīzāk nodrošināt ātrdarbīgus savienojumus jebkurā vietā. Lai šo mērķi sasniegtu, ir jāizmanto dažādi risinājumi, jo katras mājas savienošana ar optiskās šķiedras kabeļu tīklu var būt dārga un laikietilpīga, jo īpaši, mazapdzīvotos apgabalos;

34. grūti pieejamās vietās un mazapdzīvotās teritorijās papildus kabeļsavienojumiem būtu lietderīgi apsvērt un meklēt iespējas, ko piedāvā mobilā platjosla, satelīta platjosla, kā arī atvērtu Wi-Fi tīklu, tostarp iniciatīvas WiFi4EU, ieviešana sabiedriskās vietās un objektos. Ar alternatīviem risinājumiem varēs paātrināt tīklu ieviešanu un ietaupīt līdzekļus, taču ir jārikojas pārdomāti un sistēmiski, lai risinājumi atbilstu vajadzībām un izmantotā tehnoloģija būtu ilgtspējīga;

35. uzsver, ka ir svarīgi risināt radiofrekvenču pārvaldības problēmas, ko rada 5G sakaru straujā attīstība, jo 5G ir vajadzīgi augstas veiktspējas tīkli visā ES teritorijā un ir svarīgi rast kopēju pieeju kārtībai, kādā izsniedz atļaujas (lietošanas atļaujas) turpmāk izmantojamām augstākām frekvencēm (vai radiofrekvencēm). Ja nepieciešams, šajā pieejā jāietver arī tiesiskā regulējuma lielāka prognozējamība spektra koplietošanas jomā un lielāks elastīgums, kas valsts vai reģionālajā līmenī novērstu atšķirības saskaņotu frekvenču joslu pieprasījumā;

36. atbalsta elektronisko sakaru regulējumā ierosinātos galvenos pasākumus, piemēram, ieviest jaunus noteikumus ļoti ātrdarbīgu tīklu, kuru ātrums būtu gigabits sekundē, izveides atbalstam visā Eiropā, paplašināt tiesiskā regulējuma darbības jomu, iekļaujot tajā jaunus komunikācijas līdzekļus, tā dēvētos OTT pakalpojumus, kā arī piedāvāt galapatērētājam interneta pieslēgumu par pieņemamu cenu;

37. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas konkursu "Eiropas platjoslas balva", kas veicina platjoslas problēmu risinājumu un paraugprakses plašāku izplatīšanu.

Briselē, 2018. gada 22. martā

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽⁴⁾ COR-2017-04842-00-00-PAC-TRA (EN).